

עת"א 801/04/18 - ידי סיבוי נגד שרות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 801-04-18 סיבוי נ' שרות בתי הסוהר

בפני
העותר
נגד
המשיב
פסק דין
כבוד השופטת עמיתה ק. רג'ניאנו
ידי סיבוי
שרות בתי הסוהר

1. העותר נדון למאסר עולם (לא קצוב). נושא מאסרו מיום 7.5.2000. מסווג לקטגוריה א'.
2. בתאריך הרלבנטי שהה העותר בכלא איילון, בתא עם חמישה אסירים נוספים (להלן: "התא").
3. ב-17.3.2018 נערך חיפוש בתא ונתפסו שני בקבוקי אלכוהול, החשודים כאלכוהול בהכנה עצמית. לאור ממצאי החיפוש הוצאו מוצרי חשמל מהתא ונשללו מהעותר ומהאסירים שותפיו לתא, טובות הנאה (להלן: "טובות הנאה או פריווילגיות"). טובות ההנאה שנשללו מהעותר הן קנטינה וביקורים.
4. ההחלטה לגבי שלילת טובות ההנאה נתקבלה ב-20.3.2018 על ידי מנהל האגף רס"ב נדב נתן (להלן "מנהל האגף"). תוקפן של השלילות לחודש ימים 2.4.2018 - 1.5.2018.
5. ב-21.3.2018 הגיש העותר השגה על שלילת הפריווילגיות (להלן: "ההשגה") כותרת ההשגה "ערעור על שלילת הפריווילגיות". העותר ביקש ביטול שלילת טובות הנאה, ולהורות על זיכוי (עמ' 3).
העותר ביסס טיעוניו על הוראות פקודת הנציבות 04.17.00 (להלן: "הפקודה"). בעיקרי הדברים, הוא טען כי בנסיבות המקרה היה מקום להעדיף שלילת טובות הנאה באופן אישי ולא היה מקום לשלילה קבוצתית של טובות הנאה, לאור הודאתו של האסיר אליאור עומסי (להלן: "עומסי") שהאלכוהול המאולתר שייך לו.
עוד נטען בהשגה כי בהתאם לסעיף 1ג(2) לפקודה, שלילה קבוצתית של טובות ההנאה היא בסמכותו הבלעדית של מפקד בית הסוהר, בשעה שבעניינו, ההחלטות לגבי שלילת טובות ההנאה נתקבלו על ידי מפקד האגף ומשכך ההחלטות אינן חוקיות ודין להתבטל.

6. ב-1.4.2018 הגיש העותר עתירת אסיר ולצידה בקשה דחופה לסעד ביניים - "עיכוב ביצוע" של עמוד 1

שלילת טובות ההנאה, שאמורות להתחיל ב- 2.4.2018.(להלן: הבקשה)

7. העתירה והבקשה הוגשו לאחר שבמהלך סיור של סגנית מפקד ביס"ר איילון, באגף בו שהה העותר (להלן: "סגנית מפקד ביס"ר") נאמר לעותר על ידה שבתום החג יוזמן לראיון בקשר להשגה שהגיש.

8. ב-8.4.2018 הוזמן העותר לראיון אישי בפני סגנית מפקד ביס"ר בקשר להשגה על שלילת הפריווילגיות. בנימוקי ההחלטה נרשם "ההשגה לא התקבלה מאחר ויש ידיעה מודיעינית בנושא" (ראה נספח ה' טופס "השגה". לנספח ה' צורף מסמך של הראיון האישי שנעשה עם העותר ב- 8.4.2018 המתיימר לפרט את מהלך הראיון)

ההחלטה בהשגה נמסרה לעותר ב-29.4.2018 (רק לאחר שהעותר פנה לבית המשפט).

9. נימוקי העתירה

בעתירה מלין העותר כנגד שלילת טובות הנאה. הוא מבקש להורות למשיב לבטל את ההחלטות המנהליות שניתנו, לדבריו, בהליך שיפוטי המנוגד להוראות הפקודה.

א. נטען כי הענישה הקבוצתית של שלילת טובות הנאה של כל אסירי התא מנוגדת להוראות הפקודה, לאור הודאתו של עומסי כי בקבוקי האלכוהול המאולתר שייכים לו. העותר טוען כי משלא היה מעורב בעבירה המשמעתית הוא אינו נושא באחריות ולא היה מקום לענישה קבוצתית והיה מקום להעדיף שלילת טובות הנאה באופן אישי בהתאם להתנהגותו של כל אסיר כפי שקובע סעיף 9א. לפקודה.

ב. נטען כי בהתאם לסעיף 1ג(2) לפקודה, שלילה קבוצתית של טובות הנאה היא בסמכותו הבלעדית של מפקד בית הסוהר ובמקרה הנדון משנשללו טובות הנאה על ידי מפקד האגף, ההחלטה נתקבלה בהיעדר סמכות ושלא כדין ודינה להתבטל.

ג. עוד נטען כי ההחלטה על שלילת טובות הנאה, נתקבלה מבלי שניתן לו לומר את דברו ומבלי שנשקלו לזכותו, עברו, התנהגותו במהלך מאסרו וחומרת מעשיו במהלך המאסר כמתחייב על פי הוראות הפקודה.

ד. זאת ועוד, העותר טוען כי הענישה הייתה בלתי מידתית כי עובר לשלילת טובות ההנאה, התא נסגר ל-3 ימים ומשכך נמנע ממנו לצאת לעבודה וכתוצאה מכך הוא נפגע במישור הכלכלי.

10. בבקשה ביקש העותר להורות בדחיפות על עיכוב ביצוע שלילת טובות הנאה (שתוקפן מיום 2.4.2018) עד לדיון בעתירה.

11. בבקשה חזר העותר על הטענה כי ההחלטות לשלילת טובות הנאה התקבלו בניגוד להוראות הפקודה, ומאחר ותחולתן מיום 2.4.2018, דחיית הבקשה תייתר את הדין בעתירה ותפגע בו ובבני משפחתו.
12. עמדת המשיב ניתנה לראשונה ב-9.4.2018 בתגובה לבקשה, ובהמשך לקראת הדין בעתירה שהתקיים ב-2.5.2018.
- המשיב התנגד למתן הסעד הזמני וביקש למחוק את העתירה. הוא סמך התנגדותו על סעיפים 9ב(1) ו-9ב(2) לפקודה.
- נטען כי לאור ממצאי החיפוש מיום 17.3.2018 נשללו לעותר ולשותפיו לתא פריווילגיות כנהוג במקרים של המצאות ציוד אסור להחזקה. נטען כי התנהלותו של המשיב יותר מסבירה, מידתית ואחראית ועולה בקנה אחד עם הוראות הדין החלות על פעולותיו.
- עוד נטען כי העתירה הוגשה בטרם נתקבלה החלטה מנהלית בהשגה שהגיש העותר ביום 1.4.2018. לכתב התשובה צורפה התייחסותה של סגנית מפקד ביס"ר. המסמך נושא תאריך 9.4.2018.
13. בית המשפט (כב' הנשיא הש' טל) לא נעתר לבקשה למתן הסעד הזמני וקבע מועד לדיון בעתירה.
14. ב-22.4.2016 (מספר ימים לפני הדין שנקבע ל-2.5.2018) הגיש העותר בקשה לבית המשפט שכותרתה "בקשה להורות למשיב לקיים את החלטת בית המשפט". אין בכוונתי להתייחס לנושא שבכותרת. הסעיף הרלבנטי בבקשה הוא סעיף 2, במסגרתו מצוין העותר כי מאחר והבקשה לעיכוב ביצוע נדחתה והדין נקבע ל-2.5.2018, הוא מבקש שבית המשפט יורה על מחיקת השלילה ממחשבי המשיב, כדי שהדבר לא יהיה לו לרועץ בעתיד (להלן: "הסעד החלופי").
15. תגובת המשיב לבקשה, הוגשה ביום 24.4.2018 וזו לשונה: "המשיב יחזור על עמדתו כפי שהובאה בכתב התשובה ביום 9.4.2018 לפיה שלילת הפריווילגיות בדין נעשתה". המשיב לא התייחס לבקשה לשינוי הסעד.
16. לדיון ביום 2.5.2018 הוגש כתב תשובה משלים.
- נטען בכתב התשובה כי משנסתיימה שלילת הפריווילגיות ביום 1.5.2018, הסעד המבוקש בעתירה הפך לתיאורטי.
- לגופו של עניין, נטען כי לאור ממצאי החיפוש מיום 17.3.2018, נשללו מהעותר ומשותפיו לתא פריווילגיות כנהוג במקרים של המצאות ציוד אסור להחזקה. לפיכך, ההחלטה סבירה ומידתית ואין להתערב בה.

17. גם בכתב התשובה המשלים לא הייתה התייחסות לבקשה לשינוי הסעד. כתב התשובה היה לקוני וחזר על מה שכבר נאמר במספר הזדמנויות קודמות כי שלילת הפריווילגיות נעשתה כדן, מבלי שהייתה התייחסות למקור הסמכות.

18. בפתח הדיון ב- 2.5.2018 הפנה העותר תשומת לב בית המשפט כי המשיב לא הגיב לבקשה לשינוי הסעד. בתגובה הודיעה ב"כ המשיב כי אינה מתנגדת לדון בסעד החלופי והיא ערוכה לטעון בנושא. בהמשך הודיעה כי היא מתנגדת לדון בסעד החלופי. היא טענה כי הסעד החלופי, מתייחס להחלטה מנהלית שונה, שניתנה על ידי סגנית מפקד ביס"ר ולפיכך על העותר להגיש עתירה חדשה.

עמדת המשיב נדחתה וקבעתי שבית המשפט ידון בעד החלופי המבוקש.

19. בדיון חזר העותר על נימוקי העתירה.

א. נטען כי משהודה עומסי שהאלכוהול המאולתר שייך לו, לא היה מקום לשלילה קבוצתית של טובות ההנאה.

ב. ההחלטות לשלילת טובות ההנאה על ידי מפקד האגף, נתקבלו ללא סמכות ובניגוד לסעיף 1ג(2) לפקודה הקובע כי "שלילה קבוצתית של טובות הנאה תהיה בסמכות מפקד בית הסוהר בלבד".

20. העותר הוסיף, כי רק בחלוף שבועיים מיום הגשת ההשגה הוזמן לראיון בנוגע להשגה, זאת בניגוד לסעיף 7ה. לפקודה הקובע כי הגורם המוסמך יחליט בה בהקדם האפשרי וירשום החלטתו המנומקת "וזאת בהתחשב בכך שאין בעצם ההשגה כדי לדחות ביצוע השלילה".

21. ב"כ המשיב, הציגה, בהסכמת העותר מידע (המסתיים בספרות 246)

טיעוני ב"כ המשיב בדיון ב-2.5.18: ב"כ המשיב דחתה את הטענה כי שלילת טובות ההנאה לא ניתנה ע"י הגורם המוסמך, כטענת העותר. לשיטתה, במקרה הנדון לא הייתה שלילה קבוצתית של טובות הנאה אלא שלילה של יחיד לפיכך בדין נעשתה ע"י מפקד האגף, וזאת מהנימוקים הבאים:

א. שלילה קבוצתית של פריווילגיות "עושים את זה במעמד אחד, כלומר אוספים את כל האסירים ושוללים את הפריווילגיות במעמד אחד. "כך הסבירה לי סגנית מפקדת בית הסוהר" (עמ' 3 לפרוטוקול שורות 27-29).

ב. טובות ההנאה שנשללו מהאסירים שבתא, לא היו זהות לגבי כל האסירים. מאחר שהסנקציות שננקטו היו שונות, לא ניתן לומר שמדובר בשלילה קבוצתית.

דין והכרעה

22. הנקודות שאינן שנויות במחלוקת:

- א. שלילת טובות ההנאה לכל האסירים בתא נעשתה על ידי מנהל האגף.
- ב. ההחלטה לשלילת טובות ההנאה היא החלטה מנהלית.
- ג. למרות שהטענה לא נטענה במפורש, המשיב לא חלק על טענת העותר כי כבר במעמד החיפוש ביום 17.3.2018, הודה האסיר עומסי כי האלכוהול המאולתר שייך לו.
- ד. ההחלטה בהשגה ניתנה ע"י סגנית מפקד ביס"ר.

23. למרות שהטענה לא נטענה, אתייחס להליך קבלת ההחלטה בהשגה.

ההשגה הוגשה מתוקף סעיף 7א. לפקודה הקובע כי אסיר רשאי להגיש השגה בכתב כנגד ההחלטה לשלול ממנו טובות הנאה. סעיף 7ה. לפקודה קובע:

"ההחלטה בהשגה תינתן על ידי הגורם שמעל הגורם שהחליט על השלילה/הארכה כדלקמן: מפקד בית הסוהר יחליט בהשגה כנגד החלטת סגן, מפקד ביס"ר/קצין אג"מ/מנהל אגף..."

בענייננו, שלילת טובות ההנאה נעשתה על ידי מנהל האגף, משכך ההחלטה בהשגה, היא בסמכותו של מפקד בית הסוהר ולא סגנית מפקד ביס"ר, שהחליטה בהשגה.

סגן מפקד ביס"ר, אינו מנוי בסעיף הנ"ל כמי שמוסמך להחליט בהשגה של אסיר.

זאת ועוד, ההחלטה שניתנה לא הייתה מנומקת והייתה לא עניינית. אין בהחלטה התייחסות לאף לא אחד מטיעוני העותר שטען כנגד השלילה הקבוצתית וכנגד חוקיות החלטת השלילה שניתנה לטענתו על ידי גורם לא מוסמך.

לאור האמור לעיל, הגעתי למסקנה כי קבלת ההחלטה בהשגה לא הייתה על פי הוראות הפקודה ודינה להתבטל.

24. שאלת המפתח בעתירה היא השאלה האם שלילת טובות ההנאה לאסירי התא, על ידי מנהל האגף, הייתה שלילה קבוצתית (כטענת העותר) או שלילת יחיד (כטענת המשיב).

ככל שתתקבל טענת העותר שמדובר בשלילה קבוצתית, לא יהיה מנוס מהמסקנה ששלילת טובות ההנאה נתקבלו בניגוד להוראות הפקודה.

25. הסעד המבוקש בעתירה הוא ביטול שלילת טובות ההנאה שנתקבלו לטענתו, בניגוד להוראות הפקודה ובהליך שיפוטי לא ראוי.

טענת העותר לגבי אי חוקיותן של החלטות השלילה הקבוצתית נטענה לראשונה בהשגה, אח"כ בעתירה ובהמשך בכל הזדמנות ובכל מסמך שהוגש לבהמ"ש ולבסוף בדיון בבהמ"ש.

26. כעולה מכתבי התשובה (כפי שיפורט בהמשך), המשיב לא חלק על הטענה שמדובר בשלילה קבוצתית של טובות ההנאה - נהפוך הוא. חרף זאת, מטעמים השמורים עמו, לא התייחס המשיב בשום שלב לטענה לגבי אי חוקיותן של שלילת טובות ההנאה שלטענת העותר התקבלו על ידי גורם לא מוסמך ובניגוד להוראות הפקודה.

27. בכתב התשובה מיום 9.4.2018, הפנה המשיב (בסעיפים 4 ו-5) לסעיף 9א. ו-9ב(2) לפקודה וסמך התנגדותו על האמור בשני הסעיפים הנ"ל. סעיף 9א. קובע:

"יש להעדיף שלילת טובות הנאה באופן אישי בהתאם להתנהגותו של כל אסיר. במקרה חריג ניתן לשלול טובות הנאה באופן קבוצתי."

סעיף 9ב(2) קובע:

"אסיר הטוען כי לא היה שותף לאותה הפרת משמעת ויש בידו לכאורה להוכיח טענתו, יורשה להשמיע דבריו בפני מפקד בית הסוהר או מי שהמפקד הסמיכו לכך. במקרה זה יש לפעול עפ"י המפורט בנספח ג'. אם שוכנע המפקד כי דברי האסיר נכונים, רשאי המפקד לבטל לגביו את החלטתו הקודמת בדבר שלילת טובות ההנאה."

דא עקא, שסעיף 1ה. לפקודה קובע כי במקרה של שלילה קבוצתית יחול האמור בסעיף 9. **"שלילת טובות הנאה היא תהליך מעין שיפוטי ולפני שלילת טובות ההנאה מאסיר יחיד, חובה לאפשר לאסיר לומר דברו. במקרה של שלילה קבוצתית, יחול האמור בסעיף 9"**. ללמדנו, שהמשיב היה מודע לכך שמדובר בשלילה קבוצתית.

28. בתגובת המשיב מיום 24.4.2018 (שניתנה בכתב יד על בקשה שהגיש העותר ביום 22.4.2018) נרשם "המשיב יחזור על עמדתו כפי שהובאה בכתב התשובה ביום 9.4.2018 לפיה שלילת הפריווילגיות בדיון נעשתה".

זאת הייתה עמדת המשיב גם בכתב התשובה המשלים מיום 2.5.2018. (סעיף 6 לכתב התשובה).

29. רק בדיון ביום 2.5.2018, כאשר ב"כ המשיב נאלצה להתמודד פנים מול פנים כנגד הטענה לגבי אי חוקיותו של ההליך, הפתיעה ב"כ המשיב וטענה שהשלילה של טובות ההנאה הייתה שלילת יחיד ולא שלילה קבוצתית כפי שנטען. התייחסתי בסעיף 21 לפסק הדין לנימוקים שפרטה ב"כ המשיב. ב"כ המשיב לא פירטה מה הבסיס לטיעונים הנ"ל ורק אמרה "כך הסבירה לי סגנית מפקדת בית הסוהר" (עמ' 3 לפרוטוקול שורה 28).

על מה מבוססת דעתה של מפקדת בית הסוהר לא ברור.

30. אין בידי לקבל את עמדת המשיב בבית המשפט, שנטענה תוך התעלמות מוחלטת מהנסיבות ומהאמור בכתבי התשובה, ובעיקר בהתייחסותו לסעיף 9 לפקודה.

זאת ועוד, סעיף 1.ה. לפקודה שצוטט לעיל (בסעיף 27 לפסק הדין) קובע כי לפני שלילת טובות הנאה מאסיר יחיד חובה (הדגשה שלי) לאפשר לאסיר לומר דבריו. אין חולק שבמקרה הנידון העותר לא נתבקש לומר דבריו. המשיב, כמי שאמון לקיים את הוראות הפקודה, לא ביקש לקיים הליך זה, בידיעה שלא מדובר באסיר יחיד.

31. לאור האמור לעיל אני דוחה את עמדת המשיב ומקבלת את טענת העותר ששלילת טובות ההנאה היתה שלילה קבוצתית.

32. משהגעתי למסקנה כי הייתה שלילה קבוצתית של טובות ההנאה, אין מנוס מהקביעה, על פי סעיף 1.ג.(2) לפקודה, כי החלטת השלילה הקבוצתית של טובות ההנאה, על ידי מנהל האגף הייתה שלא כדיון ובניגוד להוראות הפקודה. סעיף 1ג(2) קובע באופן חד משמעי:

"שלילה קבוצתית של טובות הנאה תהיה בסמכות מפקד בית הסוהר בלבד".

33. לאור המסקנה אליה הגעתי מתייתר הצורך לדון בשאלות המשניות שעלו במהלך הדיון.

עם זאת, לא אצא ידי חובתי אם לא אומר דעתי לגבי השלילה הקבוצתית של טובות ההנאה. מקובלת עלי טענת העותר כי בנסיבות המקרה, משהודה עומסי שהאלכוהול המאולתר שייך לו, לא היה מקום לשלילה קבוצתית.

הודאתו של עומסי הייתה ביום 17.3.2018, השלילה הקבוצתית הייתה ביום 20.3.2018 והמידע התקבל מספר ימים לאחר מכן.

אין בכוונתי לקבוע מה היה משקלו של המידע. כל שברצוני לומר שב-20.3.2018 ביום בו החליט מנהל האגף על שלילה קבוצתית, לא היה מקום בהתאם לסעיף 9ב(1) לעשות כן.

34. סוף דבר, העתירה מתקבלת.

אני קובעת שהליך שלילת טובות ההנאה הה בלתי חוקי. אני מורה על ביטולו של ההליך ומחיקתו מכל רישום השייך לעותר.

ניתן היום, י"ב אב תשע"ח, 24 יולי 2018, בהעדר הצדדים.

העתק מפסק הדין ימסר לעותר, באמצעות קצין אסירים.